

Prenumerationspris:

1/1 år	Ekr. 2:—
1/2 " "	1:—
1/4 " "	0:50

Estlandssvensk tidning

Utgivare: Svenska Folkförbundet.

Redaktör: N. Blees, Rütli 3, Tallinn.

Pren. pris till utlandet:

1/1 år	Ekr. 3:—
1/2 " "	1:50
1/4 " "	0:75

Gustav Adolfstanken.

Gustav Adolfsdagen, som högtidlighölls den 6. Nov. här i landet liksom över allt där svensk historia satt märke i tiden, har av ålder varit en av den svenska nationens stora dagar den har velat hugfästa minnet av vår svenska storhetstids förgrundsgestalt och visa på ett stolt förflutet då Sveriges folk gjorde en stor insatts i gestaltningen av Europas andliga och materiella liv. Gustav Adolf har blivit vårt folks mest traditionsomspunna hjälte.

I dessa tider skulle gestaltens strålände sken lysa än klarare om vi försökte se den store svensken mot bakgrunden av vår tids livsfrågor. Hans bild skulle kanske då bli något anorlunda, men han skulle bli oss än mer levande, än mer aktuell i vår kamp.

I våra dagar, då den nationalistiska intoleransen är starkare än någonsin, står Gustav Adolfs gestalt som en levande protest mot alla dessa konstlade gränser som byggas upp för att skilja folken. Gustav Adolf, den store svensken, nådde som statsman vida över den svenska statstankens gränser. Hade den stora kejsartanke, som bl. a. Schiller ger som bakgrund för att belysa och förklara hans kometgång genom värden, kommit till utförande, hade kanske våra dagars Europa redan varit ett gott stycke på väg mot förverkligandet av tanken „Europas förenta stater“. Gustav Adolf, den evangeliska tankens vapendragare, stannade i sin politiska framtidsyn ingalunda inför de olika

trosbekännelsernas gränser. Hans syn på religionens betydelse för mänskligheten hade en friare horisont och var mer besjälad av den mänskliga broderskaps-tanken än som var vanligt att finna hos hans tidevarvs ledare. I sin gåring som konung ville han bära ut den svenska kraften utöver den egna statens gränser, icke som vanlig erövrare utan som "ett guds redskap" till en söndersliten världs läkning.

Det är denna syn på svenskhetens uppgift i världen som är vår tids Gustav Adolfstänke. Det andligen och materiellt sunda och välbevarade Sverige har i dag sin stora uppgift i att läka och ena, Sverige, som skonades från kriget, har efter dess slut flera gånger visat sig känna ansvar inför denna Gustav Adolfstänke, och i många fall ha från Sverige utgått impulser till förverkligande av en mänsklig bro-

derskapstänke som ligger över alla dagens nationalistiska strider.

Det ligger något av världens salt i vårt svenska folk. Icke att taga i vanlig skrytsam bemärkelse. Den svenska stammen har visat sig sitta inne med många av de tankar och krafter som kunna vara ett stöd för den vacklande europeiska kulturen — den vite mannens kultur. Sverige har blivit en fredsmäklare på jorden och har visat sig mäktigt ett hjältebegrepp som ligger högre än krigets. Läkedomens, enandets, toleransens och mänsklighetslängtans Gustav Adolfstänke lever i Sveriges folk, och i den mån Sverige blir denna sin historiska uppgift trogen blir det också i stånd att vara sina språkförvanter i främmande land till stöd.

Carolus.

De nya tankarna.

Ju mer man sätter sig in i den i förra numret framlagda tanken på "ett estlandssvenskarnes eget finansinstitut" för höjandet av den svenska stammens folkeekonomi, ju tydligare förstår man att man här står inför det Columbi ägg man så i änge saknat. Man tycker att det knappt borde vara erforderligt att utlägga nödvändigheten av att skapa ett blygsamt välstånd utan vilket folket aldrig blir i stånd att av egen kraft bära kostnaderna för sitt eget kulturliv och bli en för staten nyttig och värdefull minoritet.

Något fantastiskt ligger ej alls i denna tanke. En rikssvensk som själv upplevt frihetskriget här i Estland, tyckte på den tiden det lät vida otroligare att den lilla ryska landsändan Estland med dess obetydliga resurser skulle kunna förvandlas till en ganska välordnad fri stat inom loppet av

halvtannat årtionde. Men det fanns en enig folkvilja bakom statstanken och i spetsen ett par män som visste vad de ville och förstodo att driva sin vilja igenom.

Tanken på ett finansinstitut bör kunna stödjas av alla. Den går icke i vägen för några av de olika strävandena inom det svenska kulturarbetet och bjuder den alla tilltalande möjligheten att göra den svenska stammen oberoende av gåvor utifrån. Rom byggdes väl ej på en dag, men det byggdes i alla fall och med tiden förde alla vägar till Rom. Finansinstitutet erfordrar mycket förarbete, mycken upplysning både inom och utom landet, men det skall snart visa sig att från denna det estlandssvenska livets centralkälla kraften kommer att ledas ut till alla delar av det svenska kultur livet.

Man har i Estland en stor förebild för denna lilla estlandssvenska kraftkälla: Jordbrukarnes föreningsbank. Därifrån kan man i mångt och mycket få råd och anvisningar för planens närmare utformning och kanske också företagens ledande man. Med en fullt genomarbetad och av finansteknisk sakkunskap utformad plan skola vi tråda inför svenska bankmän och genom dessa få anvisningar på de vägar som leda till starten.

Denna viktiga del av estlandssvenskt kulturarbete faller visserligen ej inom ramen vare sig för Riksföreningens eller SOV:s verksamhet. Men det vore önskvärt att Riksföreningen gäve tanken sitt moraliska stöd, då en estlandssvensk understödsbank ju i hög grad skulle verka lättande på föreningens ekonomiska bördor. Till en del måste man dock räkna på direkt medverkan av SOV, först för att göra den nya tanken populär, sedan emedan Birkasskolan måste verka hand i hand med bankinstitutet. Från Birkas skola idéer utgå för höjandet av landsbygdens näringar, Birkas måste tillhandaga med råd och ledning hur man på bästa sätt skall använda den penninghjälp som banken tillhandahåller.

För att kunna fylla alla de krav, som ställas på en lantlivets folkakademi och instruktionsanstalt av Birkas natur behövas ökade anslag. Som det nu ser ut kommer skolan att få mer pengar från Sverige och under den nuvarande rektorns ledning kan Birkas gå en lycklig framtid till mötes.

Att gårdens jordbruk ännu icke är det mönsterbruk mänka önska, torde rektor se bättre än någon annan, men den som är väl förtrogen med estniskt lantbruk av i dag betygar att allt är gjort vad som rimligengöras kan med de otillräckliga medel som stå till buds.

Om också arbetet för estlandssvenska näringslivets vår ej kan åläggas föreningen SOV såsom sådan, så torde det dock av många skäl vara önskvärt att föreningen får en organisation, som bättre än den nuvarande svarar mot en allomfattande folkulturförening som denna. Vid SOV:s start för 25 år sedan hade väl ingen vågat drömma om dess nuvarande arbetsuppgifter. Därför är den form och de stadgar som gavs den lilla grodden ej passande för dagens krav. SOV bör göras till den ram, som elastiskt men fast omsluter hela det estlandssvenska kulturarbetet. Detta torde bäst kunna ske genom att låta så många som möjligt av estlandssvenskarnes institutioner och sammanslutningar ingå som samordnade underavdelningar. Birkas, gymnasiet, folkskoleintressena, tidning och propagandaavdelning, social verksamhet och ungdomsrörelse, kassaväsen m. m. Alla dessa olika underavdelningar skulle vara representerade i SOV:s styrelse, där en var medlem skulle tjänstgöra som "föredragande" för sin avdelning. På detta sätt skulle SOV:styrelsen inom sig komma att hysa all den sakkunskap som erfordrades för att korrekt kunna fylla sin uppgift. Man måste naturligtvis lägga stor vikt vid alla personval, så att alla poster besattes med personer med bästa möjliga kvalifikation för uppgiften.

Fördelen av en sådan organisation blev ökad koncentration av alla krafter och intressen, bättre överskådlighet

över det hela och att SOV:s styrelse utåt som inåt komme att framstå som estlandssvenskarnes otvetydiga talesman, med vilken man hade att göra i alla frågor beträffande det svenska kulturarbetet i Estland.

Bankinstitutet kunde på många sätt underlätta föreningens arbete. Det kunde omhänderväsa föreningens finansväsen och bidra till att utjämna ekonomiska brister inom de olika företagen. Om SOV undergår en omorganisation i den riktningen samt Birkas sättes i stånd att utveckla sig efter nuvarande rektors idéer och, dessa båda tråda i intimt samarbete med bankinstitutet torde man ha slagit in på en väg som leder till den svenska stammens blomstring och fulla oberoende av utifrån kommande gåvor.

En sådan utveckling är i hög grad beroende av gott och intimt samarbete med den estniska staten.

Pengar allena ge ingen framtid men utan en verkligt effektiv ekonomisk hjälp i form av affärsmässigt ledd hjälp till självhjälp kommer det svenska bildningsarbetet i Estland aldrig ut bli av verklig livsbetydelse för den svenska stammen.

Hjälpa dig själv så hjälper dig Sverige!

Alla slags inlägg, som avse att klarlägga någon av de här berörda punkterna samt som visa vägar för ett förverkligande möttes med tacksamhet. Alltför mycket kan ju inte publiceras i vår lilla tidning, men inläggen kunna ju leda till personliga samtal. Man vände sig till Kustbons redaktion eller till undertecknad personligen pr. tel. Tallinn 466-16. (helst före kl. 11 f. m.)

Carl Mothander.

Ett tack.

I N:o 20 av "Kustbon" har redaktionen varit av den stora vänligheten att frambära en lyckönskan till undertecknad med anledning av min i dagarna inträffade 50-årsdag.

För den stora uppmärksamhet, som därigenom kommit mig till del, beder jag härmed få framföra mitt värdsamma och hjärtliga tack. Jag hoppas nu livligt, att den insamling, som av Stockholmsföreningen av Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet startats till förmån för Estlandssvenskarnas bildningsträvanden, skall giva ett gott resultat, och skall jag för min del göra vad på mig ankommer att understödja denna hjälpaktion. Detta må bli mitt tack för Eder lyckönskan.

Eder förbundne
Nils Källström.

Rikssvenskt besök.

Byrådirektör Nils Källström och undervisningsrådet Bror Jonzon från Kungl. Skolöverstyrelsen — båda medlemmar i Riksföreningens insamlingskommitté i Stockholm för det estlandssvenska bildningsarbetet, ha under några dagar besökt Estland för att sätta sig in i de svenska skolornas ställning.

Därvid ha besök gjorts vid svenska skolan i Tallinn, vid svenska gymnasiet i Hapsal och vid Birkas folkhögskola. På gymnasiet Gustaf-Adolfsfests hälsade rektor A. Üksti gästerna från Sverige välkomna, vilka å sin sida talade och hälsade lärare och elever. Samma kväll höll undervisningsrådet B. Jonzon med anledning av den svenska dagen föredrag i Roslep inför en talrikt församlad menighet och byrådirektör N. Källström på Vormsö prästgård, där likaledes lokalen var till trängsel fullsatt. — Vidare uppvaktades kultusministern och skolstyrelsens direktör ävensom Svenska Legationen.

Fredagen den 9 ds återvände herrarna med flyg via Helsingfors till Sverige — synbarligen med goda intryck från besöket.

Svenska skolan i Tallinn har med tacksamhet mottagit följande gåvor av kommittén för den sv. konstindustriutställningen: ett 10-tal reproduktioner av sv. konstnärers tavlor, en keramikvas samt praktverket "Svenska marker" av Fries.

Indendent Wettergren, prof. S. Curman, frk. Benedicks och dr. Ake Stawenov ha dessutom genom personligt besök visat sitt intresse för skolan.

På inbjudan av Sveriges minister, frih. A. Koskull, blevo skolans elever i tillfälle att besöka den vackra konstutställningen.

A. Stahl.

S. O. V:s bibliotek som finnes inrymt i sv. skolans lokaler, Riddareg. 3, hålles öppet här efter varje tisdag $\frac{1}{27}$ — $\frac{1}{28}$.

Biblioteket omfattar c:a 450 band, hänförande sig till skönlitteratur, historia, religion m. m. Det vore önskligt att svenskarna i Tallinn i högre grad än hit-

tills gjorde sig bekanta med biblioteket, vilket ju erbjuder tillfälle till såväl studier som nöjesläsning.

Bokbeståndet har genom gåvor ökats sedan senaste vår, och rekommenderas biblioteket där för varmt.

Svenska dagen firades i Tallinn med högtidsgudstjänst i sv. kyrkan, varvid prosten Nilsson talade om Gustav II Adolf såsom en symbol för troheten. Kyrkören medverkade med ett par sånger.

Efter gudstjänsten samlades ett 70-tal svenskar till en enkel fest i svenska skolan, som dagen till ära var dekorerad med Gustav II Adolfs bild omgiven av Estlands och Sveriges flaggor samt blommor och grönt.

Prosten Nilsson höll festtalet, varvid han berörde Gustav II Adolf och svenskheten. Herr A. Aspelin bidrog med solosång och sjöng bl. a. Hoas sång "Svensk jag är" samt "Klocka ring fred". — Prof. Johan Bergmans ståtliga Gustav Adolfs dikt "Trehundraårsminnet" ävensom "Vår svenska sång" av Signe Strömborg upplästes av fru G. Stahl.

Unisont sjöngs Modersmålets sång.

Efteråt följde animerad samvaro vid teborden. *G. Stahl.*

Birkas Folkhög- och Jordbruksskola som i år började sin verksamhet den 18 okt. — i början med ett mindre antal elever — har nu från och med

den 1 nov. kommit i gång med arbetet och fått ett utökat elevantal, nämligen 12 gossar och 12 flickor, summa 24 elever. Mera kan skolan av utrymmesskäl icke gärna ta emot. Det är glädjande att skolan omfattas med sådant intresse av vår svenska allmänhet.

Nationalitetsbestämmelser.

Enligt dekret av den 29 oktober bestämes nationaliteten i Estland på följande sätt:

Varje myndig estnisk medborgare kan naturligtvis själv bestämma sin nationalitet, men en est, vars fäder och förfäder i en övervägande estnisk kommun stått i kommunens längder, räknas till estnisk nationalitet, såvida icke motsatsen genom dokument kan bevisas. Undantag: bilda kommuner med övervägande minoritetsbefolkning.

Barn under 18 år räknas till estnisk nationalitet, om fadern är est och modern av annan nationalitet. Är modern est sker bestämmelsen enligt överenskommelse. Om godvillig överenskommelse föräldrar emellan icke uppnås är faderns nationalitet avgörande.

Samma förhållande gäller även för barn av icke estniska föräldrar, som tillhöra olika nationalitet, t. ex. fadern rysk och modern tysk.

Förestning av namn.

Enligt dekret av den 22. okt. har förestning av främman-

de tillnamn förenklats för tiden från den 1 jan. 1935 till den 1 jan. 1937. Förändring kan bl. a. ske även kostnadsfritt och utan alla s. k. stämpelavgifter. I vanliga fall kostar en sådan procedur cirka 25 kronor. Nu behöves man betala 25 kronor endast i den händelse man önskar få sitt namn infört i en särskild matrikel och därmed förebygga att någon annan får ta samma namn. De namn som icke stå i denna bok står det vem som helst fritt att ta. Skulle någon som heter t. ex. "Jüripoeg" icke vidtagit åtgärder att ensam få disponera över sitt namn, så kan vem som helst ändra sitt namn till "Jüripoeg". Mindre tilltalande namn kunna kostnadsfritt utbytas mot vackrare, och ester som ha tyska eller andra namn kunna under ovannämnda tid på ett enkelt sätt skaffa sig ett rent estniskt. Namnförändringen beslutas av inrikesministern men frågan kan även ordnas av närmaste kommunalförvaltning.

Advokaten Artur Sirk, vice ordförande i Frihetskämparnes förbund, som sedan den 12. Mars suttit häktad i avakten på målets behandling, lyckades på söndag e. m. fly ur härvarande centralfängelse. Sirk vistades sedan en tid på fängelsets sjukhusavdelning och fick var dag promenera en stund på fängelsegården. Det var under en sådan promenad han lyckades rymma med hjälp av en fångvaktare, vilken likaledes försvunnit.

Bunkra alltid

SHELL

Brännolja • Nautic Oils

Göteborg, Svensk-Engelska
Limhamn, 51475 o. 51255
Karlskrona, 708
Kalmar, 1929 o. 1243
Oskarshamn, 608 o. 609
Västervik, 539 o. 868

Norrköping, Svensk-Engelska
Nynäshamn, 155
Stockholm, Svensk-Engelska
Öregrund, 15
Gävle, Svensk-Engelska
Örnsköldsv., Svensk-Engelska

SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE AKTIEBOLAGET

„Aibofolke oder die Schweden an den
Küsten Estlands und auf Runö 1855“.

C. Russwurm

Ett exemplar av detta värderika
arbete är till salu.
Gösta Grönstrand

RÄÄGU, Estland

HANSA

STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond
Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:
Jaani Tjän. 11

LUDWIG WIGART & Co. A./B.
ENGROSLAGER AV
Sybehör, Ylle-, Tricot- & Korta varor

SÄKER PENNINGPLACERIN
Engelholms Sparbank

BORÅS VÄVERIAKTIEBOLAG, BORÅS
Alla slags bomullsvävnader

A. B. Ludvig Anderson, Kinna
(Kasthalls Mattfabrik)
Efterhör „KASTHALLSMATTOR“.

SVE DALA

Tegelmaskiner, Grävmaskiner, Stenkrossar, Vägbyggnadsmaskiner, Betongblandare, Torvmaskiner, Bränslekrossar för Torv, Koks och Kol, Pulveriseringsmaskiner, Vindsiktar, Transportapparater, Lastningselvatörer, Rullager, Rullvagnshjul, Kockillgodis, rekommenderas.

AKTIEBOLAGET
ABJÖRN ANDERSON

Post- och Tel.-adr.: Svedala, Gjuteriet.
Tel.: Namnanrop: Gjuteriet

BORLIND, BORSÉN & Co

Telegr.-adr.: "Borlinds"
GÖTEBORG,
Edsv. advokaten

HILDA MUHR & SON ÖREBRO

Charkuteriaffär
Fabrik och kontor, tel. 1179
Affär Nygatan 46, tel. 625
Stortorget 6, tel. 2625.

BO-FAJANS

för Eder jakt- eller fiskestuga finnes i varje
välsorterad Glas-, Porslins- och Bosättningsaffär
BOBERGS FAJANSFABRIK GÄVLE

Sågverk- & Träbearbetningsmaskiner

tillverkas och försäljas alla slags Sågramar, Kantverk, 3"×9"—4"×12" Hyvelmaskiner, Klyvsågar och olika storlekar snickerimaskiner även begagnade maskiner.
A.-B. GÖTENEDS MEK. VERKSTAD Tel. 37. — GÖTENED — Tel. 37

Aret Runt bra mat på
Systembolagets Restaurang
LAXEN, HALMSTAD

VID BESÖK I VÄXJÖ REKOMMENDERAR
Järnvägsrestauranten

VÄXJÖ sitt erkänt goda kök. Fullständig
spritservering. Förstklassig musik. På som-
maren enda platsen i staden för härlig
parkserving. God plats för bilar.

KUNGÄLVS ÄNGBAGERI, Kungälv
(E. Bergström) Tel. 123 och 165

REKOMMENDERAS

Stort, Gott och Billigt Bröd.

Tunagatan 4, Upsala
Telefoner: Kontoret 3892, 3893; Förrådet 2890;
Byggnadsp. Paleontologiska Inst. 3894; Bostadst-
Väderkvarnen 1899.

HÄLSINGBORGS NYA SPARBANK
HÄLSINGBORG

Gottgör högsta gällande ränta
å insatta medel.

FENIX Föreningsgatan 7.
DRUVAN Engelbrektsgatan 5
Intima och hemtrevliga rest-lokaler
Omtyckta klubbrium. Direktion:
A.-B. MALMÖ-RESTAURANGER.

A. I. KJELLEGRENS EFTR.
Skövde (I. GOOD) Telefon 1-31
KÖTT- OCH CHARKUTERIAFFÄR
REKOMMENDERAS

Aktiebolaget

Nordiska Tapetfabriken

Arvika

Förstklassigt fabrikat Köp svenska tapeter.

Besök
STENBERGS KONDITORI
Tel. 13 SKELLEFTEÅ Tel. 258
Gott kaffe Goda bakelser
Beställningar mottaga

Aktieb. LUDVIG SVENSSON
KINNA

rekommenderar sina välkända till-
verkningar.

OTTO JANSSONS SKOFABRIK

Jakobsdal JÖNKÖPING Telefon 23
Randsvda skodon, Mans- och Goss-
skodon, Siltstarka. Goda passformer.
Efterfråga J—sons skodon. Bör finnas i alla:
välsorterade affärer.
Rekommenderar sina förstkl. tillverkningar av-
PROMENADSKODON, SPORT-, JAKT- och MÖ-
TORKÄNGOR.

KUMLA SKOFABRIK
Riks. 54 KUMLA Riks. 54
Rekommenderar sin tillverkning av Grövre o.
Finare SKODON.

E. W. Just

Blekeri - Färgeri - Merserisatio
Tel. 1 48 BORÅS Tel. 21 48

E. Petterssons
Möbleringsaffär
Etabl. 1876 GÄVLE Tel. 324 o. 1206 MÖBLER
och MATTOR.

TAGE HÅKANSSONS
Konditori, Kafé och Wienerbageri Kloster.
gate 10 - Lund
Rekommenderas
Tel.: Konditoriet 603, Brödbutik. 360

SVEABLANDNING
Rostkaffet i blågula påsarna
tillfredställer alla i parti från
ENGWALL HELLBERG A.-B., GÄVLE

VÄVSKEDAR AV STÅL

garantisstämplade, vävskyttlar, vävspännare
och övriga vävredskap köpas förmanligast
antingen hos våra återförsäljare, hemslöjder
och garnaffärer eller direkt från oss. All till-
verkn. m. vårt firmanamn garanteras. Begär
vår illustr. prislista som sändes gratis.

Gunnar Anderssons vävskedsverkstad
Telefon 1 Oxborg Telefon 1

Vildskinn Räv, Utter, Mård, Hermelin
Ekorre, Hare och Kanin upp-
köpas till alla högsta pris.
Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsak-
ligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes
mot porto.

FOUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4

FRIMURAREHOTELLET
ESKILSTUNA
MATSALAR & CAFÉ
REKOMMENDERAS

Prima PORTLAND CEMENT
från

A/B Gullhögens Bruk, Skövde.

Två Kvalitetsmärken

Gammal

Norrlands Akvavit

och

Renat Bordsbrännvin

46°/_o

Begär alltid dessa brännvinsorter på
restauranter och systembolag.

AKTIEBOLAGET
Gestriklands yllefabrik
JÄRBO

Sporttyger, melerade Filtar, Vadmal och
Kordero). Goda kvaliteter och billiga priser. (2429)

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt,
Norrköping. Tel. 1249.

Utför kemiska analyser och provtagningar.
inneh.: Civiling. John Wanselin, stadskemist.

Vid besök i Stockholm, bas på
HOTEL PATRICIA, Vasagatan 36,
intill Centralpostkont. Tel. Namnanr,
Modernt och billigt hotell.
Ett 90-tal rum fr. 4 kronor.

BIL -OLJOR
-TOPPAR
-BÄRGNINGAR
-GARAGERINGAR
-DÄCK och SLANGAR
-REPARATIONER

A.-B. Siefert & Fornander, Kalmar
Tel. 7, 215, 1515. Södra Vägen 30,

Köp. PRIMUS TVATTPULVER
från Gävle Såpfabrik.

Aktiebolaget J. E. Arndt
Hudiskvall Ängbåtsexpedition, Befraktnings
Skeppsmåleri och Speditionssaffär. Lager av
kol och Byggnadsmaterialer. Rikstelef. 245, 287
325. Telegrafadr.: Arndtbolaget.

Hemmets Journal

innehåller
veckans bästa läsning

Arvika Redskapsfabrik - ARVIKA
REKOMMENDERAR
sina förstklassiga, välkända tillverkningar.
Äberopa denna tidskrift